

การจัดการมูลฝอยในพื้นที่ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์

ตามข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ให้นั้น ส่วนใหญ่เน้นไปที่สถานการณ์ของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง และข้อเสนอในการยกระดับหรือปิดสถานที่เหล่านั้น โดยมีแนวทางหลัก คือ การส่งขยะไปกำจัดในระบบรวมกลุ่มพื้นที่ (Cluster) หรือโรงงานแปรรูปขยะเป็นพลังงาน (Waste-to-Energy: WTE)

1. ภาพรวมสถานการณ์การจัดการมูลฝอย

สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในประเทศไทยโดยรวม

- มีแนวโน้มที่ยังคงมีการดำเนินงานกำจัดแบบไม่ถูกต้องในสัดส่วนที่สูงมาก (ร้อยละ 93 – 95) และ
- ดำเนินการถูกต้องเพียงร้อยละ 5 – 7 ซึ่งเป็นผลมาจากหลายปัจจัย เช่น
  - การขาดแคลนงบประมาณในการขนส่งขยะไปกำจัดยังสถานที่ที่ถูกต้อง,
  - การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ, และ
  - การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เคร่งครัดพอ

สถานการณ์นี้ส่งผลให้เกิดปัญหามลพิษซ้ำซาก เช่น ไฟไหม้บ่อขยะ และน้ำเสีย

กรมควบคุมมลพิษได้จัดทำ "ข้อเสนอการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง" อย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ดำเนินการปรับปรุง

2. สถานการณ์และการดำเนินการในพื้นที่จังหวัดที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลในแหล่งที่มาได้ระบุรายละเอียดของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องจำนวนมากในพื้นที่จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ โดยจำแนกตามข้อเสนอการยกระดับ (ส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มที่ 4: สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่มีความเสี่ยงต่ำที่จะก่อให้เกิดมลพิษ และบางส่วนอยู่ในกลุ่มที่ 1 และ 3)

2.1 จังหวัดนครราชสีมา (Nakhon Ratchasima)

จังหวัดนครราชสีมา มี **โครงการแปรรูปขยะเป็นพลังงาน (WTE)** เป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาขยะ

• โครงการ WTE/Cluster ที่สำคัญ (กลุ่มที่ 2):

- **อบต.นากลาง** มีโครงการเตาเผาแบบตะกรับ กำลังผลิตติดตั้ง 9.9 MW โดยใช้ขยะ 500 ตัน/วัน และมีขยะตกค้าง 9,000 ตัน

- **กน.นครราชสีมา** มีโครงการเตาเผาแบบตะกรับ กำลังผลิตติดตั้ง 9.9 MW โดยใช้ขยะ 470 ตัน/วัน และมีขยะตกค้างสะสมถึง 400,000 ตัน

- **สถานที่กำจัดขยะที่ไม่ถูกต้อง (ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ 4):**

- มีสถานที่กำจัดขยะที่ไม่ถูกต้องจำนวนมากที่แนะนำให้ **จัดการขยะเก่า + ปิดพื้นที่ + จัดระบบขนส่งไปกำจัด ณ สถานที่ WTE** [286–305]

- สถานที่เหล่านี้ถูกกำหนดให้ส่งขยะไปกำจัดยังเจ้าภาพกลุ่มพื้นที่ต่าง ๆ เช่น **อบต.เมืองคง (WTE), อบต.นากลาง (WTE), อบต.โชคชัย (WTE), และ อบต.หนองสาหร่าย (WTE)**

- มีบางแห่ง เช่น กต.สูงเนิน (ม.13) ที่แนะนำให้ปรับปรุงการดำเนินการให้ถูกต้องก่อน และปิดเมื่อโครงการ WTE เริ่มดำเนินการ

- **สถานที่กลุ่มที่ 3 (ความเสี่ยงสูง):**

- เทศบาลเมืองปากช่อง และ เทศบาลตำบลจอหอ ถูกระบุว่าเป็นพื้นที่ที่สมควรใช้เป็นสถานที่กำจัดมูลฝอย (หมายถึงควรได้รับการยกระดับ).

2.2 จังหวัดชัยภูมิ (Chaiyaphum)

จังหวัดชัยภูมิมีสถานการณ์ที่หลากหลาย รวมถึงปัญหาพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตป่า

- **พื้นที่ในเขตป่า (กลุ่มที่ 1):**

- สถานที่กำจัดขยะของ อบต.เจาทอง และ กต.ห้วยแย้ (อ.หนองบัวระเหว) ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ถาวร/ป่าหมายเลข 10 ข้อเสนอคือให้ **จัดการขยะตกค้าง + ปิดพื้นที่เพื่อดำเนินการเป็น Waste to Forest** และจัดระบบขนส่งไปกำจัด ณ เจ้าภาพกลุ่มพื้นที่

- **สถานที่กลุ่มที่ 3 (ความเสี่ยงสูง):**

- เทศบาลเมืองชัยภูมิ ถูกระบุว่าเป็นพื้นที่ที่สมควรใช้เป็นสถานที่กำจัดมูลฝอย

- **สถานที่กำจัดขยะที่ไม่ถูกต้อง (กลุ่มที่ 4):**

- สถานที่ส่วนใหญ่ (กว่า 40 แห่ง) ถูกเสนอให้ **จัดการขยะเก่า + ปิดพื้นที่** และจัดระบบขนส่งไปกำจัดยังเจ้าภาพกลุ่มพื้นที่หลัก ได้แก่ **กม.ชัยภูมิ** [319–321, 325, 332, 333, 335, 337–339, 344], **กต.แก่งคร้อ** [318, 326, 329–331, 339, 341, 342, 343] และ **กต.บ้านเพชร** [322–324, 327, 337]

- มีบางแห่งที่ใช้ระบบเผาในเตาที่ไม่มีระบบบำบัดอากาศ เช่น อบต.บ้านหัน, อบต.กุดตุ้ม, กต.ทุ่งทอง, อบต.ถ้ำวัวแดง, อบต.รังงาม, และ อบต.ภูแลนคา

- โรงงานทอไรต์ พลาสติก ซึ่งใช้ระบบเทกอง + RDF ถูกแนะนำให้ปรับปรุงให้เป็นระบบการกำจัดที่ถูกต้อง

2.3 จังหวัดบุรีรัมย์ (Buriram)

สถานที่กำจัดขยะในจังหวัดบุรีรัมย์ส่วนใหญ่ถูกเสนอให้ปิดและขนส่งขยะไปยังกลุ่มพื้นที่หลักในจังหวัด [306–313]

• สถานที่กำจัดขยะที่ไม่ถูกต้อง (กลุ่มที่ 4):

- สถานที่กำจัดขยะหลายแห่งแนะนำให้ **จัดการขยะเก่า + ปิดพื้นที่** และจัดระบบขนส่งไปยังเจ้าภาพกลุ่มพื้นที่ เช่น **กต.บ้านกรวด** (สำหรับ อปท. ทางใต้ของจังหวัด) หรือ **กต.สตึก** (สำหรับ อปท. ในพื้นที่ใกล้เคียง) [307, 308, 310–313]

- อปท. บางแห่งถูกเสนอให้ขนส่งขยะไปยัง **กม.บุรีรัมย์** หรือ **กต.หนองกี่**

2.4 จังหวัดสุรินทร์ (Surin)

สถานที่กำจัดขยะในจังหวัดสุรินทร์มีลักษณะคล้ายกับจังหวัดอื่น ๆ คือส่วนใหญ่เป็นแบบเทกองและเผาในเตาที่ไม่มีระบบบำบัดอากาศ

• สถานที่กำจัดขยะที่ไม่ถูกต้อง (กลุ่มที่ 4):

- มีสถานที่หลายแห่งที่ถูกเสนอให้ **จัดการขยะเก่า + ปิดพื้นที่** และจัดระบบขนส่งไปกำจัด ณ เจ้าภาพกลุ่มพื้นที่หลักคือ **อบต.ท่าตูม** หรือ **กต.สังขะ**

- สถานที่ของ กต.ยะวึก, กต.สำโรงทาบ, และ อบต.ไพรขลา (ม.7) ใช้ระบบเผาในเตาที่ไม่มีระบบบำบัดอากาศ หรือเผากำจัดกลางแจ้ง

3. ประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องในภาพรวม

แม้ว่าข้อเสนอการยกระดับจะมีรายละเอียดชัดเจนสำหรับแต่ละสถานที่ แต่การดำเนินงานต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคหลายด้าน ซึ่งมีผลต่อการยกระดับสถานที่กำจัดขยะในพื้นที่ สคพ.11 ด้วยเช่นกัน:

1. **ปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ตั้ง** การขออนุญาตใช้พื้นที่จากหน่วยงานอนุญาต และปัญหาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ อปท. อื่น อาจก่อให้เกิดข้อขัดแย้งกับประชาชน สำหรับชัยภูมิพบปัญหาพื้นที่ในเขตป่า การแก้ไขคือการเร่งรัดการพิจารณาคำขอใช้พื้นที่ป่า และการดำเนินการผ่านคณะกรรมการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยจังหวัด

2. **ปัญหาการรวมกลุ่มพื้นที่ (Cluster)** อปท. หลายแห่งไม่นำขยะไปกำจัดกับเจ้าภาพกลุ่มพื้นที่เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ หรือสถานที่อื่นมีค่ากำจัดที่ถูกกว่า หรือเนื่องจากเจ้าภาพกลุ่มพื้นที่ไม่มีศักยภาพในการกำจัดขยะอย่างถูกต้อง ข้อเสนอแนะคือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรจัดทำกรอบแนวทางและปัจจัยในการพิจารณาสำหรับการจัดตั้งและรวมกลุ่มพื้นที่

3. **ปัญหาด้านงบประมาณ** อปท. ขาดแคลนงบประมาณในการจัดหารถเก็บขน, การศึกษาความเหมาะสมและการออกแบบระบบกำจัดขยะ นอกจากนี้ยังมีปัญหาในการกำหนดและบังคับใช้การจัดเก็บค่าธรรมเนียมจัดการขยะมูลฝอย ข้อเสนอแนะรวมถึงการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมฯ พ.ศ. 2567 และการพิจารณาสนับสนุนงบประมาณจากงบกลุ่มจังหวัดหรือแผนพัฒนาจังหวัด

4. **ปัญหาการฟ้องร้องและการต่อต้าน** โดยเฉพาะในกลุ่มสถานที่ที่มีความพร้อมในการผลิตกระแสไฟฟ้า (กลุ่ม 2 เช่น นครราชสีมา) มักเกิดปัญหาการฟ้องร้องการคัดเลือกเอกชนและการร้องเรียนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ การแก้ไขต้องเน้นการชี้แจงทำความเข้าใจ การประชาสัมพันธ์ และการสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง

โดยสรุป สถานการณ์ใน 4 จังหวัดนี้ แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการผลักดันการจัดการขยะให้เป็นระบบรวมศูนย์ (Cluster) ผ่านโครงการ WTE (โดยเฉพาะนครราชสีมา) และการยุติการดำเนินงานแบบไม่ถูกต้องในบ่อขยะขนาดเล็กจำนวนมากโดยการขนส่งขยะเข้าไปจัดการในระบบที่ถูกต้องหรือปิดเป็น **Waste to Forest** ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2570) ที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพระบบกำจัดขยะมูลฝอยโดยสนับสนุนการจัดการแบบรวมกลุ่มพื้นที่